

Attieksme pret izglītību noteiks Latvijas nākotni

Kas taupīs uz izglītību, tam neredzēt
labklājību!

*Andris Jaunsleinis
LPS 27.kongresā, Liepājā,
2016.gada 20.maijā*

Kongress - iespēja sarunai par nākotni

- Pasaule mainās, pirms 10 gadiem par gaidāmajiem notikumiem pasaulē, Eiropā, Latvijā nespējām iedomāties;
- Mums jāuzdod sev jautājumu - vai protam un spējam mainīties līdzī?
- Paldies mūsu biedriem un kongresa viesiem, kas ieradušies, lai piedalītos diskusijā.

Latvija joprojām atpaliek

Mūsu ekonomika pārveidojas lēnām:

- dominē uzņēmēji, kas konkurē ar lētā darbaspēka palīdzību;
- zināšanu ekonomikas un pēc industriālās ekonomikas sektori vēl veido mazu daļu no nacionālā kopprodukta;
- trūkst gan prasmīgu uzņēmēju, gan prasmīga darbaspēka;

Mūsu publiskā pārvalde nevis veicina, bet kavē attīstību:

- Pašvaldību patstāvība tiek arvien vairāk ierobežota;
- Arvien pieaug normatīvisms, pieņem arvien jaunus likumus un MK noteikumus, kuru administrēšanai vajag jaunus birokrātus

Skolā jā māca par valsti un pašvaldību

- Tiesisko nihilismu veicina nezināšana;
- Nav neviena priekšmeta, kas iemācītu pamatjēdzienus, kā ES, valstī un pašvaldībās sadalīta atbildība, kā pilsonis, biedrība, partija, politiķi un ierēdņi ietekmē dzīvi;
- Kvalitatīva valsts un pašvaldība būs tad, kad vēlēs zinošs vēlētājs, bet strādās prasmīgi politiķi un ierēdņi.

Izglītības reforma

- Satura reforma netiek piedāvāta, skolai arvien vairāk piemīt sociālā, nevis izglītības funkcija, nākamie uzņēmēji un darbaspēks neatbilst mūsdienīgai ekonomikai;
- Tiek domāts tikai par Izglītības un zinātnes ministrijas budžeta taupīšanu, ignorēta skolas nozīme teritorijas dzīvotspējas saglabāšanai;
- Organizējot pārmaiņas, tiek pārkāpti tiesību principi

Reformu vietā - šķietams pieaugums

- Pamatskolā un vidusskolā algas pieauguma vietā - kontaktstundu skaita pieaugums un pārdale, nepalielinot finansējumu;
- Pirmsskolā - pieaugums pedagogiem 5-6 gadīgo apmācībai, pārējie izdevumi uz pašvaldību rēķina un ēdināšanas pārtraukšana;
- Internātskolās - finansējuma uzlikšana pašvaldībām, ignorējot subsidiaritātes principu.

Valsts ieguldījums ir niecīgs

- Papildus finansējums 4 mēnešiem – **9 milj. Euro**
- Soc.nodoklis (23,59%) - 1,718 milj. Euro
- Direkt.+ vietn.(12%) – 0,741 milj. Euro
- Palīgpersonālam (6%) – 0,370 milj. Euro
- Papildus darbiem (metodikas u.c. - 13,5%) – 0,734 milj. Euro
- Paliek pedagogu slodzei atalgojumam **5,437 milj. Euro**
- **5-6** gadīgajiem vajag 3000 likmes jeb **2,340 milj.Euro**

Nauda reformai, ko gadā vēlas izņemt no pašvaldībām:

- pieaugums pirmsskolas pedagogiem (1,5-4) – 24 milj. eiro,
 - pagarinātās dienas grupām – 5,5 milj. eiro,
 - bibliotekāriem – līdz 1 milj. eiro,
 - interešu izglītībai – līdz 3,2 milj. eiro,
 - profesionālās ievirzes pedagogiem – līdz 32,5 milj. eiro,
 - internātskolu uzturēšanai – 5 miljoni eiro,
 - 1.-4. klases skolēnu ēdināšanai – 20 milj. eiro,
 - pašvaldību profesionālās izglītības iestāžu uzturēšanai - 1,5 milj. eiro
- SUMMĒJOT DAŽĀDAS IDEJAS – 92,7 milj. eiro**

Solījumu izpildei gadā vajag vairāk

- 1,5 - 4 gadīgo pedagogiem - 24 + 40 milj. eiro;
- 5 - 6 gadīgo apmācībai - 10,5 milj. eiro;
- Algu pacelšanai par 60% vajag par 60% lielāku mērķdotāciju, faktiski ministrija gudro par pieaugumu dažū procentu apmērā, ko nofinansēt uz pašvaldību rēķina.

Informācijas karš

- Pašvaldībai ir pienākums informēt visus iedzīvotājus, liela daļa var saņemt šādu informāciju tikai no bezmaksas informatīvajiem izdevumiem;
- Kņadai, ko sacēlušī «neatkarīgie reģionālās preses» pārstāvji, ir negodīgi motīvi:
 - Centieni nopelnīt, ja pašvaldības sāktu pirkt informācijas laukumus (uz citu funkciju pārtraukšanas rēķina);
 - Dažu partiju vēlme pirms vēlēšanām kontrolēt visu informācijas telpu.

Iedzīvotāju aptauja (SKDS)

- 50% aptaujāto lasa reģionālo, laikrakstu vai pašvaldības izdevumu;
- 82% zina kāds izskatās pašvaldības izdevums:
 - 51% no tiem vērtē kā interesantu un saistošu;
 - 64% no tiem vērtē pašvaldības darbības atspoguļojumu kā objektīvu;
 - 50% no tiem vērtē informāciju par neadministratīvo darbību (skolas dzīve, reklāmas) pozitīvi;
- 74% no tiem, kas zina pašvaldības izdevumu, atbalsta pašvaldības budžeta izmantošanu izdevuma finansēšanai.

Pašvaldību demokrātija

- 30 gadi Eiropas vietējo pašvaldību hartai;
- 25 gadi LPS;
- Lai sasniegtu augstāku kvalitāti:
 - Pievienoties hartai pilnībā;
 - Atteikties no pašvaldību autonomās kompetences pārregulēšanas (MK noteikumi);
 - Izlabot Valsts pārvaldes iekārtas likumu.

Pašvaldību finanses 2016

- IIN prognozētais pieaugums gandrīz 7%;
- Pašvaldību budžetu pieaugums no 0,004% līdz 14,4%;
- Ja nebūtu pārejas periods – 17 pašvaldībām būtu samazinājums pret iepriekšējo gadu;
- IIN plānotie ieņēmumi tiek garantēti;
- Plānotās pārmaiņas izglītībā – būtisks iemesls palielināt atskaitījuma likmi no IIN.

Pašvaldību finanses 2016

- Sadarbība ar VID datu iegūšanai;
- Turpinās sarunas par aizņemšanās iespējām;
- Iespēja sniegt galvojumus savām kapitālsabiedrībām mājokļu būvniecībai;
- LPS valde izveidojusi darba grupu par kadastrālās vērtēšanas sistēmu un nekustamā īpašuma nodokli;
- Uzturam prasību pašvaldībām regulēt teritorijas azartspēlēm.

Uzņēmējdarbības veicināšana

- Diskusija par valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību un kapitāldaļu pārvaldīšanu noslēdzās sekmīgi;
- Pašvaldībai ir nepieciešama informācija par tās teritoriju (statistika nodrošina datus tikai par 6 ES statistikas reģioniem);
- Situācija katrā pašvaldībā ir atšķirīga, lēmumus jāpieņem izvērtējot esošos un potenciālos investorus, esošos un potenciālos cilvēkresursus, pasīvas novērošanas vietā aktīvi jāiesaistās.

ES struktūrfondu izmantošana

- Ieguldīts liels darbs ES projektu uzsākšanas paātrināšanā;
- Panākta atskaitīšanās par fondu izmantošanas teritoriālo sadalījumu;
- Arvien vairāk izpaužas valsts izpildvaras darbošanās savās interesēs, ierēdņi ignorē politiķu lēmumus, kas īpaši izpaužas fondu apguves kavēšanā.

Veselības aprūpes pieejamība

- Koncentrācija un centralizācija ir būtiski pasliktinājusi situāciju;
- Nepieciešams palielināt:
 - Valsts pasūtījuma kvotas vietējām un reģionālajām slimnīcām;
 - Atalgojumu ģimenes ārstiem un speciālistiem ārpus Rīgas;
 - Iespējas pašvaldībām piesaistīt jaunus medicīnas speciālistus.
- Pašvaldību slimnīcām un citām veselības iestādēm – sociālo uzņēmumu statusu

Ceļi

- Jāizbeidz tiesiskais nihilisms un beidzot jāievēro likumu - ceļu programmai jānodrošina finansējumu 80% apmērā no akcīzes naftas produktiem;
- Papildus finansējumu pašvaldību ceļiem un valsts vietējiem ceļiem.

Uz faktiem balstīta stratēģiskā vadīšana

- Pamatu inovatīvai un prasmīgai vadīšanai nākotnē jārada šodien;
- Tiek aprobēta mācīties salīdzinot metodika;
- Tiek veidota datu bāze labās pieredzes apkopošanai un datiem par pašvaldības iekšējām teritorijām un pašvaldībām, kas derētu rezultātu mērīšanai.

LPS starptautiskās aktivitātes

- Vairākās jomās esam labākie Eiropā (septembrī organizējam starptautisko konferenci);
- Palīdzība Ukrainai – pašvaldību ziedojumu īstenošanas uzraudzība, palīdzība reformu organizēšanā;
- Iesaistīšanās bēgļu problēmas risinājumā, koordinācija ar valsts institūcijām un citu valstu pašvaldību pieredzes izpēte.

LPS attīstība

- Galvenie LPS darbības principi - brīvprātība, balstīšanās uz biedru maksām, vienotības un iekšējo kompromisu meklējumi ir izrādījušies pareizi;
- Arvien plašāk izmantojam LPS video tiešraides;
- Notiek katras pašvaldības un katras pašvaldības grupas interešu labākas apzināšanas process, darba grupa izvērtēs iespējas uzlabot statūtus.

Paldies par uzmanību!